

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

M.O
L
19

L19

BIBLIOTHEEK RU GRONINGEN

1339 9254

KORTE EN NUTTIGE LEESLESJES,

NAAR DE VATBAARHEID EN DEN SMAAK

VAN

KLEINE KINDEREN.

EEN

SCHOOLBOEK,

DOOR DEN

SCHOOLOPZIENER

H. WESTER.

Een en dertigste verbeterde druk.

Te Groningen, bij

R. J. SCHIERBEEK.

MUSEUM VAN OUDHEDEN

VOOR DE

PROVINCIE EN STAD GRONINGEN.

MUSEUM VAN OUDHEDEN
VOOR DE
PROVINCIE EN STAD GRONINGEN.

**Toen ik een kind was, sprak
ik als een kind, was ik ge-
zind als een kind, overleide
ik als een kind.**

PAULUS.

1 Kor. 13: 11.

*Geene exemplaren worden voor echt erkend,
dan die aldus zijn geteekend :*

R. J. Schierbeek

VOORBERIGT.

Rede en ondervinding leeren ons, dat men tot kinderen in kindertaal spreken en schrijven moet, zal men hun nuttig zijn.

Hoe lastig moest het iemand vallen, wanneer hij zich genoodzaakt zag, om dagelijks eenige uren in boeken te lezen, waarvan hij nauwelijks eenen enkelen volzin verstaan kon! Hoe veel verdrietiger moet dit nog voor de vlugge en vrolijke *kleinen* zijn! — En wat zedelijk nut kan zulk lezen veroorzaken? Kan iemand daardoor, met mogelijkheid, wijzer of beter worden?

Om eerstbeginnende leerlingen, die in het spelen eenigzins geoefend zijn, spoedig, gemakkelijk, en met genoegen te doen lezen, hen opmerkzaam te maken, aan het verstandig denken te brengen, en hunne zielsvermogens aanvankelijk te ontwikkelen; zie daar het oogmerk der uitgave van dit Schoolboekje!

Herhaalde proeven hebben mij overtuigd, dat men op zulk eene wijze met ongelijk veel meer voordeel werken kan, dan door middel van de oude, voor eerstbeginnenden onverstaanbare, Schoolboeken. — Wanneer ik de kleinen een kort, bevallig

VOORBERIGT.

en verstaanbaar lesje, op een stukje papier geprent, in handen gaf, met last, om het te leeren, en dan op te zeggen, was het regt'vermakelijk om te zien, hoe zij al ras met hun lesje vrolijk naar den lessenaar huppelden, en reeds van verre, met een lieflagchend mondje uitriepen: *ik ken 't al, Meester!* Om mijn doel te bereiken, heb ik het aangename met het nuttige, op eene korte en voor kinderen verstaanbare wijze, trachten te vereenigen.

Voor de korte lesjes schenen mij ook korte regeltjes gevoegelijkst: deels omdat dit eene aangenamer vertooning geeft, wijl de lesjes, die nu twee regels uitmaken, anders in eenen regel zouden besloten zijn; en deels, omdat dit voor kleinen gemakkelijker is in het overgaan tot eenen volgenden regel.

De lesjes staan, in ieder hoofdstuk, wel min of meer met elkander in verband; echter kan elk ook op zich zelve verstaan worden.

Voorts heb ik dezelve met cijfergetallen van elkander gescheiden, om beter te verhinderen, dat alles niet te schielijk in eens voortgelcezen worde. Ook is dit bevalliger voor het gezigt: het oog bemint soms een grooter rustpunt.

Ouders en Leermeesters! laat toch geene schadelijke vooroordeelen u verhinderen, om al wat voor de lieve kleine wichten van meer nut zijn kan, dan zij tot nog toe gebruikt hebben, hun in handen

VOORBERIGT.

den te geven. Zegt niet: *sommige dingen zijn kinderachtig*; want *kinderachtig* moet het juist wezen, omdat het voor kinderen is. — Gebruikt deze lesjes, nevens verscheidene boekjes van den bekwamen en werkzamen *Nieuwold*, in eenvoudige kindertaal geschreven, alsmede eenige van de *Maatschappij: Tot nut van 't Algemeen*; en gij zult van de meerdere nuttigheid overtuigd worden, indien gij voor overtuiging vatbaar zijt.

De geachte Uitgever meende, even als ik, dat dit werkje wel eene herziening en eenige verbeteringen behoefde; hij droeg dit aan mij op. Hier en daar heb ik dan ook datgene weggelaten, wat voor jonge kindertjes niet geschikt was, en daarvoor iets, zoo ik meen, doelmatigers in plaats gesteld. Vele veranderingen verlangde de Uitgever, om gewigtige redenen, niet.

Wij hopen, dat onze gemaakte veranderingen strekken mogen ter bevordering van dit werkje, en bevelen hetzelfde in de gunst van de Onderwijzers der Jeugd aan.

R. G. R.

GRONINGEN.
in Augustus 1825.

A. 3.

Aan de kleine lezers.

Lieve kinderen! in dit boekje moet gij vlijtig leeren.

Dat gij nog niet aanstonds begrijpen kunt, dat zal de Meester u wel zeggen.

Als gij wat leert, dat gij nog niet weet, dan wordt gij wijzer. Als gij uw' pligt doet, dan wordt gij braaf.

Als gij dit boekje goed lezen kunt, en ook verstaat, dan krijgt gij weêr een ander mooi boekje: is dat niet goed?

KOR-

KORTE EN NUTTIGE
LEESLESJES.

I. H O O F D S T U K.

Geluk.

1.	Ik wil een goed kind worden: ik wil braaf leeren.	1. De brave menschen bemind.
2.	Een kind, dat braaf leert, zal ook verstandig worden.	6. Het beste kind Wordt meest bemind.
3.	Meester zegt: men moet elken dag wijzer en beter worden.	7. Ik wil graag gelukkig wezen.
4.	Verstand en deugd Versiert de Jeugd.	8. Die wijs en deugdzzaam is, wordt gelukkig.
5.	Goede Kinderen worden ook van al-	9. Die traag is, leeft niet vrolijk, en die kwaad doet, leeft niet gerust.

10.

A. 4.

10.
De deugd
Geeft vreugd
In 't hart:

Die 't kwaad
Niet laat,
Heeft smart.

II. H O O F D S T U K .

Spelen.

1.

Als ik niet stout
ben, dan ga ik
nit, naar Oom.
Dag, lieve Oom!
zeg ik dan.

2.

Ik wil Oom ver-
tellen, dat ik goed
leer. Gij zijt een
lief snappertje, zegt
Oom dan.

3.

Als ik naar Oom
ga, dan wil ik
met Neefjes en
Nichtjes spelen.

4.

Ik mag graag eens
speelen; maar, ik
speel liefst met
goede kinderen.

5.

Van kwade kinde-
ren leert men
kwaad. Die met
pik omgaat, wordt
ligt besmet.

6.

De *Jongens* spe-
len vaak met knik-
kers, hoepels, of
ballen.

7.

7.

De *Meisjes* spelen
gaarne met poppen,
of met bikkels.

8.

Als kindertjes spelen
Zonder krakeelen,
Lief en zoet,
O, dat is goed!

9.

Het *spelen* is soms
goed; maar het
leeren is nog beter.

III. H O O F D S T U K .

Scholen.

1.

Het is goed, dat
er *Scholen* zijn;
daar leert men nut-
tige dingen.

2.

Indien er geene
scholen waren,
dan zouden de
mensen zoo dom
blijven als beesten.

3.

Ik mag graag in de
school wezen: als
men wat goeds
leert, dat is ver-
makelijk.

4.

Altijd spelen, en
altijd ledig loopen,
is verdrietig.

5.

5.

Als ik braaf leer,
dan speel ik daar-
na met meer ge-
noegen.

6.

Als ik goed leer,
dan ga ik naar de
kermis, en koop
wat moois!

7.

Ik kan wel oppassen
dat ik in de school
geene straf krijg.

8.

Gehoorzame kin-
deren krijgen geene
straf, maar die on-
gehoorzaam zijn.

9.

Als ik straf krijg,
dan is het mijne, ei-
gene schuld.

10.

Het is goed, dat
Meester het kwaad
straft: anders was
men in de school
niet veilig.

11.

Meester heeft ons
lief, en ik heb
Meester ook lief.

12.

Ik wil Meester ee-
ne mooie bloem
geven. O, die ruikt
lekker! zegt Mees-
ter dan.

IV. H O O F D S T U K .

Lezen.

1. Kinderen moeten goed lezen leeren, zegt Meester.

2. Men moet geene woorden verkeerd lezen, of overslaan.

3. Men moet duidelijk lezen, en le woorden g uitspreken.

4. Jan Zemel leet net, als of men zingt: dat is niet goed.

5. Men moet lezen, koop en ook een mooi boekje.

8.

Ik wil een boekje
koopen, dat ik ver-
staan kan.

krijgt men meer
verstand.

10.

Naarstig lezen,
Deugdzaam wezen,
Dat is goed.
Onder 't werken
Op te merken,
Leert met spoed.

9.

ige
an

F D S T U K.

bouwen.

3.

De *Steenen* worden
van klei gebakken,
en de klei graaft
men uit den grond.

4.

De *Kalk* wordt ge-
brand van kleine
schulpjes.

5.

Het *Hout* komt van
de boomen, en de
boomen wassen in
de aarde.

Het *IJzer* graaft
men uit bergen;
goud, zilver, tin,
koper en lood ook.

6.

6.

Het ijzer is het nuttigst van allen: zonder ijzer kon men geen huis bouwen.

7.

De Timmerman moet de bijl, zaag, boor, hamer, bei-

tel en schaafgebruiken; en dit alles is van ijzer.

8.

Zonder ijzer kon men niet ploegen, en den grond niet omgraven; en dan konden er geene vruchten wassen.

VI. H O O F D S T U K .

Lucht, Aarde, Vuur en Water.

1.

Zijn lucht, aarde, vuur en water ook noodig, lieve meester?

2.

Lucht, aarde, vuur en water zijn alle noodzakelijk, mijn kind!

3.

Zonder *lucht* kon

geen schepsel leven: want dan kon het geen' adem krijgen.

4.

Zonder *aarde* kon er niets wassen, om er van te leven.

5.

Zonder *vuur* konden wij geen eten ko-

koken, en ons ook niet warmen. | ten wij verdorsten en vervuilen.

6.

Zonder water moes-

VII. H O O F D S T U K .

De Wereld.

1.

Ik woon in de groote wereld van God, daar zoo vele schepselen in zijn.

ons licht, warmte en vruchtbaarheid.

5.

In den *nacht* zie ik soms de maan en de sterren; die geven ook licht.

2.

Alle menschen, beesten, vogels en visschen wonen ook in de groote wereld van God.

6.

De lieve *maan* kan zoo aangenaam schijnen, in 'een' mooijen avond!

3.

Als het *dag* is, zie ik de zon vaak aan den hemel schijnen.

7.

Op *aarde* is water en land, met boomen, kruiden en planten.

4.

De lieve *zon* geeft

8.

8.
Ons huis kon er
van zelf niet ko-
men: de groote
wereld ook niet.

9.
God heeft de groo-
te wereld gemaakt
in zes dagen.

VIII. H O O F D S T U K .

Ons ligchaam.

1.
Mijn hart klopt,
mijn pols slaat: dit
kan ik voelen.

stil stond, dan kon
ik dat niet weer aan
den gang maken.

2.
Mijn bloed loopt
gestadig door mij-
ne aderen in mijn
ligchaam rond.

5.
Als *God* mij het le-
ven ontnam, dan
klopte mijn hart niet
meer, en mijn pols
stond ook stil.

3.
Zoo mijn bloed stil
stond, dan zou het
bederven, en dan
was ik dood.

6.
Ik hoop dat *God*
mij nog lang mag
laten leven.

4.
Als mijn bloed eens

7.
God geeft ons het
leven, en alles wat
wij noodig hebben.

IX.

IX. H O O F D S T U K .

*Een Zamenspraakje tusschen een
Meester en een lief kindje.*

De Meester.

Als gij buiten zijt,
wat ziet gij dan,
mijn kind!

Het Kind.

Dan zie ik land en
water, huizen, boomen,
dieren en nog
veel meer.

De Meester.

Wat dunkt u, zou
er wel zoo veel land
zijn als er water is?

Het Kind.

O ja, meester! er is
veel meer land dan
water; ik zie immers
om mij heen,
bijna niets dan land.

De Meester.

Hebt gij wel eens

de groote zeeën,
die er zijn, gezien?

Het Kind.

Neen, lieve meester!

De Meester.

Nu, er zijn nog veel
grootere plekken
water, dan land: er
is meer water dan
land.

Het Kind.

Waar zijn dan die
grootere zeeën, meester?

De Meester.

Om het land, mijn
liefje! hier ver van
daan.

Op de groote zeeën
varen groote schepen,
die ons nutti-

lige dingen uit verre landen halen, als: *koffij, suiker, thee, rijst* en nog veel meer.

Het Kind.

Zijn er nog andere landen als ons land, lieve meester?

De Meester.

O ja, kind! er zijn nog vele landen meer, als ons land. Weet gij wel hoe ons land heet?

Het Kind.

Mijne Moeder heeft gezegd, dat ons land *Nederland* heet.

De Meester.

Dat is zoo. Hebt gij dat land ook lief, mijn kind?

Het Kind.

O ja, meester!

De Meester.

Waarom?

Het Kind.

Omdat ik daar in woon; omdat mijne Ouders daar in wonen; Oom en Tante en Grootvader en Grootmoeder ook. En ik ga hier ook te school.

De Meester.

Dat is goed.

Ik heb *Nederland* ook boven alle andere landen lief, omdat het ons *Vaderland* is, waarin zoo vele brave menschen wonen en waarin zoo vele nuttige dingen zijn. Als gij grooter wordt, dan zult gij ons *Vaderland* wel beter leeren kennen.

B

X.

X. HOOFDSTUK.

De mensch.

1.

Ik ben een *mensch*.
Een kind is een
jong mensch.

2.

Toen ik in de we-
reld kwam, was ik
nog veel kleiner
als ik nu ben.

3.

Ik ga nu reeds naar
school en leer daar
vlijtig.

4.

Als ik veel leer,
dan word ik spoed-
dig een groot en
verstandig mensch.

5.

De mensch is ede-
ler, dan de beesten:
die kunnen niet ver-
standig denken.

6.

De beesten weten
niet, dat er een God
is: dat kan men
hun niet beduiden.

7.

Alle menschen moe-
ten sterven: ik ook.
Dat is goed, anders
zouden er te veel
menschen komen.

8.

De goede menschen
worden, na hunnen
dood, gelukkig.

9.

9. De ondeugende menschen worden, na hunnen dood, zeer ongelukkig.

XI. HOOFDSTUK.

De winter.

1.

Er zijn vier getijden des jaars: Lente, Zomer, Herfst en Winter.

2.

In den *winter* zijn de dagen kort, en dan is het dor en koud.

3.

In den winter *sneeuwt* het vaak: de sneeuw is zoo mooi! en ook nuttig voor het land.

4.

De sneeuw is ook

wil! en daar door kan men bij avond beter zien.

5.

Inden winter *vriest* het somtijds. De vorst is gezond, en ook nuttig voor het land.

6.

In den winter rijdt men op *schaalsen*, dat is gemakkelijk.

7.

Ik moet niet op het ijs gaan, als het nog niet goed houden kan: dan kon ik ligt verdrinken.

B 2

8.

8.

In den winter kunnen er zulke mooie bloemen op de glazen vriezen, o zoo mooi!

menschen gebrek aan eten, en kleêren, en turf.

10.

9.

In den winter hebben veel arme

De rijkere menschen moeten aan de armen wat medegeven: dit is hun pligt.

XII. H O O F D S T U K .

De Lente.

1.

In de *lente* worden de dorre landen, boomen en planten weer groen.

3.

In de lieve *lente* groeijen en bloeijen de velden en hoven zoo schoon!

2.

Het lieve *groen* is zoo aangenaam en nuttig voor onze oogen.

4.

In de *lente* ploegt en zaait men koren op het land, en men plant vruchten in de tuinen.

5.

5.

6.

In de lente zingen
de vogeltjes zoo
lief! dan komt de
koekkoek weêr, en
de nachtegaal ook!

De vogeltjes kun-
nen niet zaaijen,
noch maaijen, en
God, de hemelsche
Vader, voedt nog-
thans dezelve.

XIII. H O O F D S T U K.

De Zomer.

1.

In den *zomer* is het
warm, en dan zijn
de dagen lang.

wij lekkere aard-
beijen, kersen en
pruimen: dat is ook
gezond.

2.

Als de dagen lang
zijn, dan moet ik
's morgens niet te
lang slapen.

5.
In den zomer zijn er
mooije *bloempjes*:
dan pluk ik lieve
roosjes. O het roos-
je ruikt zoo lekker!

3.

De Morgenstond
Heeft goud in den mond.

6.
In den zomer *don-
dert* het ook wel;
en dit maakt de
lucht

4.

In den zomer eten

lucht frisch en gezond.

7.

In den zomer wandel ik graag in het veld, en zie het koren op het land.

8.

Ik mag ook graag paarden, koeijen, schapen en lamertjes in de weiden zien.

9.

De paarden trekken den ploeg en den wagen, en men kan er op rijden.

10.

De koeijen geven melk, en van de melk maakt men boter en kaas.

11.

Van de vellen der beesten maakt men onze schoeuen en muilen.

12.

Van de schapen komt wol, en van de wol krijgen wij warme kleeren.

13.

Er zwemmen ook zwanen, ganzen en eendvogels in het water.

14.

**Van de vogels komen veren, voor onze kussens en bedden, en ook pen-
nen, om te schrijven.**

15.

15.

Er wast ook *glas* op het land, daar wordt linnen van gemaakt, en vandat linnen onze hemden.

16.

Van oud linnen wordt *papier* gemaakt, voor de boeken, en om er op te schrijven.

XIV. H O O F D S T U K .

De Herfst.

1.

In den *herfst* worden de vruchten rijp, en dan worden die ingezameld.

tarwe wittebrood, en van *gerst* maakt men *gort*.

4.

2.

De boeren dorschen het koren af, en verkoopen het aan de bakkers.

Van *boekweit* maakt men meel, en vandat meel bakt men pannekoeken, ja!

5.

3.

Van *rogge* wordt brood gemaakt, van

Appels, poren, pruimen, kersen en noten groeijen aan boomen.

B 4

6.

6. | leen geeft reger
Wortels, knollen | en warmen zonne
en aardappels was- | schijn.

7. | God is ons genegen,
Als de zon nooit | God geeft ons zijn' zegen:
scheen, en het soms | Alles, wat Hij doet,
niet regende, dan | Is ook wijs en goed.

8. | 10.
Geen mensch kan | De goede God
maken, dat de zon | maakt, dat alle
schijnt, of dat het | schepselen eten en
regent. | drinken krijgen.

9. | 11.
De goede God al- | De goede God
Heer. | maakt, dat alle
schepselen eten en
drinken krijgen.

12.
Al het goede komt
van onzen lieven
Heer.

IV. HOOFDSTUK.

God.

1. | 2.
Wij menschen heb- | God bestaat door
ben veel noodig: | zich zelve, en Hij
maar God heeft | is er van eeuwig-
niets nodig, | heid geweest.

3.

3.
God is almachtig;
Hij kan alles doen,
wat Hij wil.

4.
Alles, wat God doet,
is goed: God kan
geen kwaad doen:
Hij is heilig.

5.
Ik kan God niet
zien; maar God ziet

mij altijd, ook als
het duister is.

6.
God weet alle din-
gen; Hij weet ook,
wat wij denken.

7.
Niemand is zoo
volmaakt als God;
God is oneindig vol-
maakt.

XVI. HOOFDSTUK,

De eerste menschen.

1.
Adam en Eva wa-
ren de eerste men-
schen, en onzer al-
ler voorouders.

wereld kwam, was
ik een heel klein
kindje: ik kon
niet loopen, of
praten.

2.
Teen ik eerst in de

3.
Vader en Moeder,

en anderemenschen
zijn ook eerst zulke
kleine kindertjes ge-
weest; maar Adam
en Eva niet.

4.

Adam en Eva wa-
ren aanstonds groot:
zij konden ook aan-
stonds loopen en
praten.

5.

Adam en Eva wer-
den zoo groot van
God geschapen: zij
hadden ook geen
Vader en Moeder.

6.

Adam en Eva woon-
den eerst in het Pa-
radijs.

7.

Het Paradijs was

een lusthof, met
allerlei boomen en
vruchten.

8.

Adam en Eva mog-
ten van alle vruch-
ten eten; maar
van één boom
niet: dat verbood
God.

9.

Adam en Eva wer-
den aan God on-
gehoorzaam: zij
aten ook van den
verboden boom.

10.

Ongehoorzaamheid
is zonde, en daar-
om strafte God A-
dam en Eva: zij
moesten uit het Pa-
radijs.

11.

11.

Al het kwaad, dat er in de wereld is, komt van de zonde.

12.

Ik ben ook vaak ongehoorzaam geweest; maar ik hoop

het niet meer te zijn.

13.

Ik wil den lieven God bidden, dat Hij mijne zonden vergeve, en dan wil ik geen kwaad weer doen.

XVII. H O O F D S T U K.

De Bijbel. Jezus.

1.

De *Bijbel* is het beste boek, dat er in de wereld is.

2.

God heeft den *Bijbel* door brave

mannen laten schrijven.

3.

Zult gij dan dat boek ook hoogachten? *o ja!*

4.

In den *Bijbel* staan vele nuttige lessen.

5.

5.

In den Bijbel wordt ons geleerd, wat wij gelooven en doen moeten, om zalig te worden.

6.

In den Bijbel staat ook veel te lezen van Gods lieven Zoon.

7.

Weet gij wel, mijn kind! hoe Gods lieve Zoon heet?

JEZUS CHRISTUS.

8.

Jezus is ook een kind geweest: maar het is al zeer vele jaren geleden, dat hij hier op aarde geleefd heeft.

9.

Alle andere menschen hebben vaak gezondigd; maar Jezus nooit.

10.

Jezus heeft nooit kwaad gedaan; Hij was altijd deugdzzaam.

11.

Toen Jezus nog klein was, toen was Hij een allerliefst kind.

12.

Jezus was zijne Ouders altijd gehoorzaam.

13.

Jezus vereerde God zijnen Hemelschen

Vader, en had Hem den Bijbel geleerd,
volmaakt lief.

14.

Jezus deed aan alle
mensen goed, en
dat moet ik ook
doen.

15.

Als slechte men-
schen Jezus kwaad
deden, dan deed
Hij hun goed weêr-
om.

16.

Booze mensen
hebben Jezus ver-
moord: omdat Je-
zus een vriend van
hen wilde zijn.

17.

Jezus heeft ons in

wat wij moeten
doen, om gelukkig
te worden.

18.

Wie zoo doet, als
Jezus ons leert, die
is gelukkig en komt
in den Hemel bij
Jezus.

19.

Wie niet zoo doet
als Jezus ons leert,
die kan nooit in
den Hemel komen.

20.

Jezus is een kin-
dervriend, Hij wil
de kinderen gaarne
gelukkig maken.

XVIII. H O O F D S T U K .

*De Kerk.**De Meester.*

Zijt gij wel eens in de kerk geweest, mijn kind?

Het Kind.

Neen, Meester! vader zegt, dat ik daartoe nog te jong ben: wat doet men in de kerk, Meester?

De Meester.

Daar bidt en dankt

men God, voor zijne goedheid, mijn liefje!

Daar leert de Predikant aan de menschen, wat de lieve Jezus in den Bijbel heeft geleerd.

Hoe wij God moeten dienen en verheerlijken.

Wat wij al aan onze medemenschen moeten doen.

Daar zingt men ook ter eere van God, en geeft wat voor de armen en ongelukkigen.

XIX. H O O F D S T U K.

De Hemel.

1.

Wilt gij wel gaarne gelukkig zijn, kinderen? o ja! zeker.
2.

Die gaarne gelukkig wil zijn, moet zijne Ouders en Meesters zeer gehoorzaam zijn.
3.

Gij moet ook den goeden God zeer liefhebben, en ook bidden en danken.
4.

Als gij dat doet,
5.

dan komt gij als gij dood zijt, bij God in den hemel.
6.

In den hemel zullen de goede menschen eeuwig gelukkig zijn.
7.

In den hemel zal volmaakte vreugde, liefde en eendragt zijn.

XX. HOOFDSTUK.

Pligten.

1.

Ik wil graag in den hemel wezen; maar dan moet ik ook het kwade laten, en het goede doen.

2.

Ik moet *alle* kwaad laten: ook moet ik geen kwaad spreken, of denken.

3.

Ik moet niet vloeken, zweren, of Gods naam lichtvaardig noemen.

4.

Ik moet geen mensch lasteren, of schelden: ook niet haten, of benijden.

5.

De booze Kain heeft uit nijdigheid zijn vromen broeder Abel vermoord.

6.

Een nijdig mensch heeft groot verdriet, Als hij 't geluk van and'ren ziet.

7.

Ik moet niet liegen; maar altijd waarheid spreken.

8.

Men kan ligt te veel praten; maar Zwijgen en denken Zal niemand krenken.

9.

9.

Ik mag wel vrolijk wezen, maar niet ijdel en uitspattend.

10.

Een kind moet zedig en bedaard wezen, en ook opmerkzaam.

11.

Ik moet mijne Ouders en Meesters eeren en gehoorzaam wezen.

12.

Ik moet vriendelijk en bescheiden zijn jegens alle menschen.

XXI. HOOFDSTUK.

Jezus de Leermeester.

1.

Toen Jezus op aarde was, leerde Hij den menschen vele nuttige lessen.

2.

Jezus leerde, dat men God boven al-

les moet liefhebben, en alle menschen als zich zelve.

3.

Gelijk gij wilt dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook zoo, sprak Jezus.

C

4.

4.

Ik wil graag, dat anderen mij geen kwaad doen; daarom moet ik anderen ook geen kwaad doen.

5.

Ik wil graag, dat andere mensen mij soms goed doen; dus moet ik anderen ook goed doen.

6.

Men kan nooit meer genoeg hebben, dan door anderen wel te doen.

7.

Alles wat Jezus aan anderen leerde, dat deed Hij ook zelf.

8.

Leeringen wekken,
Voorbeelden trekken.

XXII. H O O F D S T U K .

De gezondheid.

1.

De gezondheid is een groote rijkdom. Ik ben niet graag ziek.

2.

Bie gezond wil blij-

ven, moet niet te veel eten of drinken.

3.

Kinderen moeten niet te veel snoepen, dat is niet gezond.

4.

4.

Als men nat van
zweet is, en dan
schielikkoud wordt
of terstond kouden
drank drinkt, dan
kan men doodelijk
ziek worden.

5.

Men moet zich voor
morsigheid en stank
wachten: hier ko-
men kwade ziek-
ten uit voort.

6.

Als men zich veel
buiten in de fris-
sche lucht beweegt,
dat is gezond.

7.

Die ligtgeloovig is,
laat zich ligt schrik
aanjagen.

8.

Bijgeloovige men-
schen laten zich ligt
bang maken.

9.

Bijgeloovige men-
schen zijn vaak
bang voor heksen
en spoken: ik niet.

10.

Die zijn pligt doet,
behoeft niet licht te
vreezen.

11.

God kan ons altijd
bewaren: wij moe-
ten op God vertrou-
wen, en Hem aan-
bidden.

XXIII. H O O F D S T U K.

Het Gebed.

1.

Wij moeten God altijd aandachtig en eerbiedig bidden en danken.

2.

Ik moet 's morgens en 's avonds bidden; bij het eten ook.

3.

Ik wil deze korte gebeden goed van buiten leeren.

4.

Morgengebed.

Weldadige God! ik dank U, dat Gij mij dezen nacht door den lieven slaap verkwikt hebt en

mij bewaard voor ongeluk, ziekte en dood. Behoed mij ook dezen dag voor alle kwaad; geef mij gezondheid, lust en kracht, om wijzer en beter te worden. Amen.

5.

Gebed voor het eten.

O God! zegen mij door spijs en drank, om met gezondheid mijn' plicht te betrachten. Amen.

6.

Gebed na het eten.

Ik dank U, Heer! voor voedsel en verkwikking, en voor al-

alle weldaden, die en leed, verkwik
Gij mij schenkt, mij door eene zoe-
Amen. te rust, vergeef de

7.

Avondgebed.

Goede God! U Amen.

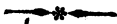
dank ik voor al het

8.

goede, dat ik dezen Als ik zingen kan,
dag ontving. Be- dan wil ik God som-
waar mij in den tijds ook door klei-
nachtvoor alleramp ne liedjes loven.

XXIV. H O O F D S T U K .

Z A N G S T U K J E S .

1.

Morgenliedje.

Ik loof U, Heer!
Gij hebt mij weer
Den lieven slaap gegeven,
En mij behoed:
Wat zijt gij goed!
Lof zij U al mijn leven!

C 3

2.

2.

Dankliedje na het eten.

Lof zij U, Heer!
Gij hebt mij weer
Uw gaven mild gegeven,
Maak mij gezind,
Om als uw kind,
Ook tot uw eer te leven.

3.

Avondliedje.

Ik loof, o God!
U, om 't genot
Van al uw gunstbewijzen
In dezen dag;
Met diep ontzag
Moet elk uw goedheid prijzen.

4.

Bedezing voor 't Vaderland.

Laat, Heer! uw hand
Ons Vaderland

Voor

Voor ramp en leed bevrijden.
Geef Neêrlands jeugd
Verstand en deugd;
Geef zegenrijke tijden!

XXV. H O O F D S T U K .

1. *Zintuigen.*

Ik heb vijf uitwendige *zintuigen*: *ge-
zigt*, *gehoor*, *reuk*, *smaak* en *gevoel*.

Het *gezicht* heb ik door mijne oogen;
het *gehoor* door mijne ooren; den *reuk*
door mijn' neus; den *smaak* heb ik in
mijn' mond, en het *gevoel* in mijn ge-
heel ligchaam.

2. *Windstreken.*

Er zijn vier *Hoofdwindstreken*: oost,
west, zuid, en noord.

In het *oosten* komt de zon 's morgens
op, en in het *westen* gaat zij onder. In
het *zuiden* is de zon 's middags te twaalf
uur. Het *noorden* is tegen het *zuiden*
over.

3. *Geld.*

Een gouden tien Gulden doet *tien gulden.*

Een gouden vijf Gulden doet *vijf gulden.*

Een Rijksdaaler doet *twee gulden en vijfzig cents.*

Een Gulden doet *twintig stuiver of honderd cents.*

Een halve Gulden doet *tien stuiver of vijfzig cents.*

Een vijf Stuiver doet *vijfentwintig cents.*

Een Dubbeltje doet *tien cents.*

Een Stuiver doet *vijf cents.*

Een halve Stuiver doet *twee en een halve cents.*

4. *Tijd.*

Als de zon op komt dan begint de dag, en als de zon weder onder gaat, dan eindigt de dag.

Een dag met den nacht, heeft vier-entwintig uren.

Als

Als er zeven dagen om zijn, dan is eene week verlopen.

5. *Namen der dagen.*

De *zeven dagen der week* zijn: zondag, maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag en zaterdag.

Als er vier weken om zijn, dan is er eene maand verlopen. En als er twaalf maanden om zijn, dan is er een jaar verlopen. Hoe veel jaren zijt gij al oud?

6. *Namen der Maanden.*

De *twaalf maanden des Jaars* zijn: *Januarij* of *Louwmaand*, heeft een-en-dertig dagen.

Februarij of *Sprokkelmaand*, heeft acht-en-twintig of negen-en-twintig dagen.

Maart of *Lentemaand*, heeft een-en-dertig dagen.

April of *Grasmaand*, heeft dertig dagen, *Mei* of *Bloeiemaand*, heeft een-en-dertig dagen.

Juni of *Zomermaand*, heeft dertig dagen.

Julij of Hooimaand, heeft een-en-dertig dagen.

Augustus of Oogstmaand, heeft een-en-dertig dagen.

September of Herfstmaand, heeft dertig dagen.

October of Wijnmaand, heeft een-en-dertig dagen.

November of Slagtmaand, heeft dertig dagen, en

December of Wintermaand, heeft een-en-dertig dagen.

In de maanden: *December, Januarij* en *Februarij* is het veelal koud; dan is het *Winter*.

In de maanden: *Maart, April* en *Mei*, wordt het weder warm, en beginnen de plantjes weder te groeijen, dan is het *Lente*.

In de maanden: *Junij, Julij* en *Augustus*, is het weder zeer warm, dan is het *Zomer*.

In de maanden: *September, October* en *November*, wordt het weder weer wat kouder; dan is het *Herfst*.

Is het lezen, schrijven en rekenen ook nuttig?

7. *Klaas de Arbeider.*

Klaas, onze arbeider, is zeer ongelukkig, hij kan niet lezen, schrijven en rekenen.

Als men tegen hem zegt: zie, *Klaas!* dit is een mooi boek, daar staat heel wat moois in, dan zegt hij: »*ach! ik kan niet lezen, lees mij wat voor.*»

Als hij Vader en Moeder in den Bijbel ziet lezen, dan zegt hij: »o wat spijt het mij, dat ik daarin niets kan lezen.»

Hij kan geen briefschrijven, dat moet een ander voor hem doen. Krijgt hij een brief, dan moet een ander dien ook voor hem lezen; die komt dan alles van *Klaas* te weten.

Koopt of verkoopt hij iets, dan kan hij niet berekenen hoe veel hij geven of ontvangen moet. Dikwijls bedriegen slechte menschen hem, en dan zucht *Klaas*; »*Ach! kon ik toch lezen, schrijven en rekenen.*»

8. *Rekenen.*

Kunt gij ook al wat rekenen, mijn kind? pas dan eens op.

Een boer verkocht voor tien stuiver twintig eijeren, hoe veel eijeren waren dat voor vijf stuiver?

Als gij twee boekjes hebt, en dan nog vier daarbij, hoe veel boekjes hebt gij dan?

Een half brood kost vijftien cents; hoe veel kost dan een heel brood?

Klaas had tien ker- sen, daarvan at hij vier op; hoe veel hield hij nu nog over?

Hoe veel beenen hebben twaalf kin- deren?

De brave Willem had twaalf centen in den zak; daarvan gaf hij zes aan eene arme vrouw; hoe veel behield hij nog?

Hoe veel beenen hebben acht paar- den?

Zeg mij nu eens hoe veel vingers vijf kinderen hebben?

Nu,

Nu, dat gaat best, kent gij de getalmerken ook al, waarmede men rekent?

1	2	3	4	5	6
.
		
7	8	9	0		
.....			
...			

Handwritten scribbles

Dat gaat ook al goed. Als gij wat verder heen komt, dan begint gij ook al te rekenen op de lei. O! dat is plezierig werk. Dan telt gij kleine sommen op; of trekt getallen van elkander af. Vijf en zeven en drie: hoe veel is dat?

Hoe veel maken zes en acht en negen te zamen?

Als ik van dertig centen vijftien aftrek, hoe veel houd ik dan nog over?

O wat is het rekenen plezierig!

Handwritten scribbles
9. Be-

9. *Bestuiversje.*

God is mijn Schepper ;
God gaf mij 't leven,
Voedsel en kleëren ;
God is zoo goed !

God moet ik dienen ,
Vurig beminnen ;
Hem moet ik danken
Voor zijne gunst.

God heeft geboden ,
Deugd te betrachten :
Deugdzaam te wezen ,
Dat is mijn pligt.

Deugd-

Deugdzaam te leven
Maakt ons gelukkig,
Ach ! was ik altijd
Deugdzaam geweest.

Ach ! ik heb dikwijls
Zonden bedreven ,
Tegen mijn' naasten ,
Tegen mijn' God !

God is genadig ;
Hij wil ook kind'ren
Zonden vergeven ,
Hij is zoo goed:

Als wij de zonden
Hart'lijk betreuren ,
Haten en mijden ,
Scheldt Hij die kwijt.

Je

**Jezus maakt zalig ;
Hij is gestorven
Voor onze zonden ,
Dit leert de schrift.**

**Jezus heeft kind'ren
Tot zich geroepen ,
Vriend'lijk gezegend ,
Teeder gekust !**

**Dit te gelooven ,
Deugd te betrachten ,
Geeft ook aan kind'ren
Rust in 't gemoed.**

**Hemelsche Vader !
Dit is mijn bede :
Schenk die genade
Gunstig aan mij.**

[Faint, illegible handwritten scribble]

[Faint, illegible handwritten scribble]

[Faint, illegible handwritten scribble]

Bij den Uitgever dezes,
R. J. SCHIERBEEK
te Groningen, is mede gedrukt:

B. BRUGSMA,

Korte aanwijzing nopens het gebruik van
twintig platen ten dienste van het aan-
schouwelijk onderwijs en de Kleine-kin-
derscholen. *Tweede druk* . . . à 40 cts.

Dito, met genoemd stel platen. *Tweede
druk*, zwart à f 2.25.

Dito, met genoemd stel platen, ge-
kleurd à f 3.75.

Het stel platen, zonder de handlei-
ding, zwart à f 2.00.

Dito, zonder de handleiding, ge-
kleurd à f 3.50.

B. BRUGSMA,

Handleiding bij het gebruik van de zang-
oefeningen, voor scholen en schoolonder-
wijzers-gezelschappen, lang 4°, à 75 cts.

F. R. FRAUF,

Gedachten over de Opvoeding, door
J. PROVILY à 25 cts.

M. DE WAILLY,

Abregé de la Grammaire Française,
14e edit. à 75 cts.